

KUNST

YOUNG AT ART

De investerer i lidenskap, har estetisk selvtillit og kjøper kunst med hjertet. Morgendagens kunstsamlere startet før de fullførte ungdomsskolen.

TEKST KRISTIANE LARSEN
& JULIE WERENSKIOLD
Portland, Oregon / Oslo / Vamdrup,
Danmark / Hannover, Tyskland

GALLERI. Nitten år gamle Kristian Roland er vokst opp midt i farens kunstsamling. I tillegg til å kjøpe selv, bistår Roland også i farens kunstkjøp. – Det høres ut som en klisjé, men vi kjøper kunst fordi vi brenner for det, sier Roland.

Jeg liker bilder som har alle favorittfargene mine: Rosa, lilla, rød, blå, grønn, sort og hvitt

DAKOTA KING

DAKOTA KING, 12 ÅR

Skoleelev
Portland, Oregon

BESTE TIPS | Hvis du ønsker å begynne å samle kunst, bør du se etter temaer eller motiver du liker, ikke etter kunstnere. Du bør kjøpe kunst med motiver av noe du er interessert i: Hvis du er veldig glad i trær, bør du se etter noen bilder av trær som du liker veldig godt.

FAVORITTKUNSTNERE | Favorittene i moderne samtidskunst er Andy Warhol, Jeffery Mitchell og Marie Watt.

SISTE KJØP | Ken Shores' «Three Owles» fordi: – Jeg elsker fjærene og alt glitteret. Det er så naturlig og organisk.

HUN SKRITTER INN i Ugg-støvler, rett forbi billettluken, uten å betale. Her, på Portland Art Museum i Oregon, vet alle hvem hun er: En respektert kunstsamler med et familienavn som står på museets vip-liste. Hun sonderer stadig gallerier etter nye samlerobjekter, både hjemme og i metropoler som New York, Los Angeles og Tokyo. Hun stopper opp foran en variasjon av et velkjent vannliljemaleri:

– Jeg liker ikke Monet. Han er kjedelig, fastslår tolv år gamle Dakota King. Hun har sytti viktigere verk hjemme og en Andy Warhol på jenterommet.

«FINE ART» OG FINE FESTER. De amerikanske museene har skjønnet det; de nye, potensielle kunstkjøperne er «ungdommen» – de ambisiøse, unge kunstentusiastene. Målet er å fostre opp og knytte et hjertevarmt forhold til neste generasjons kunsteksperter og samlere. En rekke samtidsmuseer lokker med gullkantede medlemskap i eksklusive klubber, de arrangerer besøk i kunstneratelierer, vinsmaking og cocktails på New Yorks tak. Det handler om å dyrke kunstinteressens, om mye moro og nye venner, eller som Young Art Collectors ved Greenville Country Museum of Art skriver på Facebooksiden sin: «It's a great group and we have great parties!». For noen starter imidlertid kunstklønen lenge før de er gamle nok til å sprette korken på sin første champagneflaske.

PANDAEN FRA L.A. Første gang Deneen King skjønte at datteren hadde et eget, spesielt blikk for kunst, var da Dakota var fem år gammel og fikk i oppgave å tegne en ørn, i barnehagen. Mens de andre femåringene hadde satt i gang sine fargesprakende produksjoner av fuglefjær, hadde Dakota tegnet

opp konturene av en ørn – en enkel, svart strek på det kritt-hvite papiret.

– Da skjønte jeg at hun har et annerledes blikk, at hun har en veldig sofistisert kunstsmaak, sier moren.

Dakota skritter gjennom store, luftige, minimalistiske rom hjemme i herskapshuset med utsikt over Portland sentrum. Hun peker på et verk av Oregon-kunstneren Ken Shores, «Krystallkule med fuglefjær»:

– Det kjøpte jeg fordi jeg spilte videospillet «Diablo», og i det spillet er det en snill heks med krystallkule, sier hun.

Sjetteklassingens favoritt er Andy Warhol, plukket ut av Dakotas private kunstspeider, gallerieier Rod Pulliam.

– Han fant det i Los Angeles, sendte meg fotografier og jeg likte det kjempegodt fordi det var bilde av en panda, forklarer King, som også liker kosebamses, sprangridning og popstjernen Rihanna.

Selv om Dakota har egen kunstspeider, foreldrene hennes også er kunstsamlere og Dakota er oldebarn av den kjente kinesiske kunstneren og samleren CC Wang, understreker moren at det er Dakota selv som plukker ut de endelige samlerobjektene sine.

– Jeg liker bilder som har alle favorittfargene mine: Rosa, lilla, rød, blå, grønn, sort og hvitt, forklarer King.

FERDIGHETER OG FREIDIGHETER. Johan Camilo Alstad Øhren (21) står i resepsjonen til Blomqvist Kunsthandel i Oslo sentrum med en auksjonskatalog i hendene. Han blar fort forbi antikke grøtskjeer, fruktskåler og brosjer, og setter pekefingeren hardt ned i objekt nummer 167: En Bjarne Melgaard, olje på lerret.

– Det der, det er noe jeg kunne tenkt meg, sier han. »

AUKSJONSHUS SØKER UNGE SAMLERE

BÅDE I NORGE og Sverige satser auksjonshusene nå på å senke gjennomsnittsalderen på sine kunstauksjoner.

YOUNG COLLECTORS i Sverige har allerede ventelister på sine kurs. Kurset er et samarbeid mellom Bukowskis auksjoner og svenske Kultur- og næringsliv. Young Collectors består av personer i alderen 25 til 45 år, fra ulike bransjer, med ulike bakgrunn.

FORMÅLET ER å fordype deltagerens innsikt og forståelse for

kunst og antikviteter og retter seg mot dem som ikke har våget seg inn i auksjonsverdenen tidligere.

BLOMQVIST KUNSTHANDEL arrangerte sitt første krasjkurs i kunstkjøp nå i vår, og vil følge opp kursene til høsten.

KURSET ER et initiativ fra norske Forum for kultur- og næringsliv, som ønsker å senke terskelen for kunstkjøp hos potensielle kunder og kunstsamlere.

SAMLERE IMELLOM

INDEPENDENT COLLECTORS er et nettsamfunn for kunstsamlere i alle aldre, hvor man kan diskutere hverandres samlinger og publisere sin egen. Nettsamfunnet består nå av rundt 3000 brukere fra 84 land. Gjennomsnittsalderen på brukerne er 41,8 år, mens 15,5 prosent av brukerne er under tretti år.

– Det er veldig gøy å se hvordan samlingene vokser og utvikler seg, særlig på grunn av hvordan

samlerne bruker mulighetene som ligger i nettsamfunnet, sier Gabriele Knüpfer i Independent Collectors.

– Vi ser for eksempel at medlemmer som fokuserte på to eller tre kunstnere når de registrerte seg hos oss, nå har utvidet samlingen sin med flere kunstnere, som et resultat av anbefalinger fra andre samlere. Men vi tror motivasjonen til å kjøpe kunst alltid forblir den samme: Ren lidenskap.

UNG OG LOVENDE. Dakota King (12) ønsker å fordype seg mer i fotografi fremover, men foreløpig er Andy Warhol fremdeles blant favorittene: – Jeg likte bildet fordi det var en panda. Jeg elsker dyr, særlig bjørner, sier hun.

Jeg har så mye å lære. Jeg har ingen struktur på samlingen ennå, ingen rød tråd. Det er litt som for unge kunstnere: Man må bruke tid på å finne sitt eget uttrykk

JOHAN CAMILO ALSTAD ØHREN

» Ekspresjonismen, fargene, Melgaards blanding av tekst og maling over lerretet – det er det han har sansen for. Da Øhren var femten år gammel, kjøpte han sitt første oljemaleri på nettet til fem hundre kroner – «bare for gøy». Da han var sytten, ringte han Håkon Gullvåg for å invitere seg selv til atelieret hans i Trondheim, med en forespørsel om å få kjøpe et verk for de 10.000 kronene han hadde tjent på å klippe gress den sommeren. Lukten av nytørket oljemaling og terpentin i det overfylte atelieret sendte Øhren ut på en rus han aldri kommer til å bli ferdig med; i dag har jusstudenten 21 kunstverk i samlingen sin, bestående av Håkon Gullvåg, Unni Askeland og Are Blytt, blant andre.

– Jeg er nok litt freidig, som ringer kunstnerne og inviterer meg selv på besøk. Men det er noe spesielt ved å dra til atelierene. Da er det bare deg, kunstneren og kunsten der. Du kan se hvordan de arbeider, lære om metodene, se gjennom verkene i fred og ro, og stifte et personlig forhold til kunstneren. Når du er ung og samler samtidskunst, er det ikke så stort sprang mellom deg og kunstneren. På den måten kan man følge hverandre tett. Kanskje gjennom resten av livet, sier Øhren.

Han føler seg ennå ikke ferdigutviklet som kunstsamler.

– Jeg har så mye å lære. Jeg har ingen struktur på samlingen ennå, ingen rød tråd. Det er litt som for unge kunstnere: Man må bruke tid på å finne sitt eget uttrykk, sier han.

PAPPAS RAMMER. I Hannover sitter Anton Cos (17) på sengekanten på gutterrommet sitt og tygger på en kjeks. Bak ham henger ekspresjonismen, romantikken og dadaismen i snorer nedover de hvite veggene.

– Målet mitt er å tapetsere hele rommet med kunst – sånn at du ikke kan se den hvite veggen i det hele tatt, forklarer han. I bokhyllene til Cos står Astrid Lindgrens «Ferien auf Salt Krokan» side om side med «HYPE. Kunst og penger».

Dette er syttenåringens galleri, hans territorium. Det er her han får fred fra søsterens mas om Miley Cyrus og brorens «uforståelige fotballinteresse». Her kan Cos stå, midt på gulvet, og bare oppleve kunsten sin – igjen og igjen og igjen. Og titter han ut bak de florlette gardinene på soverommet, kan han se ut over takene i Dieter-Oesterlen-Weg, en vei oppkalt etter den anerkjente arkitekten Dieter Oesterlen. Det passer Cos ypperlig; for ikke bare lever han med kunsten, han lever på en måte også midt oppi den. Det er imidlertid få som kjenner til hans største lidenskap, bare de aller nærmeste vennene hans vet at Cos har tapetsert gutterrommet sitt med seksti innrammede favoritter.

– En dag spurte historielæreren min om noen i klassen min

visste hvem Marc Chagall var, og ingen visste det! En annen gang spurte hun om noen visste hvem som hadde malt «Guer-nica», og ingen visste det heller! Og dette var et historiefag på høyt nivå altså, sier han og rister på hodet.

– Du vet hvordan ungdom på den alderen er; de setter ikke pris på god kunst, sier han. På veggene hans henger 1900-talls abstraksjoner side om side med 1800-tallets romantiske landskapsmalerier.

– Mange unge samlere vil bare samle på samtidskunst. Men hvis alle gjør det, vil eldre, glemte kunstnerskap være tapt for alltid. Jeg vil bygge opp en samling som bevarer de som er i ferd med å bli glemt, og bringe kunnskapen om dem videre til neste generasjon. Et kunstverk er alltid et resultat av det politiske og sosiale miljøet de er skapt i. Det er et enestående dokument fra de ulike epokene i historien. Det er utrolig interessant, sier Cos.

Pappa Michael Cos kommer inn på gutterrommet.

– Jeg er veldig glad for hobbyen hans, men jeg har aldri prøvd å dytte han i denne retningen. Men det er en bedre hobby enn å henge rundt å drikke øl, sier han. Michael Cos forstår seg riktignok ikke helt på sønnens kunstmak.

– Sånn som det der, sier han og peker på et bilde med abstraksjoner i rødt, gult og blått.

– Det der sier meg ingenting. Uansett hva han finner må han bruke sine egne lommepenger. Det kan hende jeg kjøper noen rammer til han, men han har valgt denne dyre hobbyen selv, og må også betale for seg selv.

UUTNYTTET. Erkjennelsen av at det finnes et kunstinteressert, kjøpesterkt publikum blant unge mennesker har også nådd Skandinavia. Sammen med Forum for kultur- og næringsliv startet Blomqvist Kunsthandel programmet Morgendagens kunstsamlere tidligere i vår, et kurs i hvordan man går frem for å kjøpe kunst. For ett år siden startet det svenske auksjonshuset Bukowskis kunstkurset Bukowskis Young Collectors, ifølge en av kursets gründere, Anna-Carin Dellert Björkholm, er unge kunstinteresserte et utnyttet marked for galleriene og auksjonshusene.

– Vi har allerede lange ventelister på kursene våre. Det er helt klart en stor gruppe unge mennesker der ute som har et ønske om å begynne å kjøpe kunst. Samtidig tror jeg mange synes det er vanskelig å komme i gang. Det er vanskelig å vite hva man ser etter og hvordan man skal gå frem på en auksjon. Mange unge mennesker investerer i designermøbler, men regner ikke kunstverdenen som et alternativ når de innreder et hjem. Vi ønsker en dialog med den målgruppen, forklarer hun. »

JOHAN CAMILO ALSTAD ØHREN, 21 ÅR

Jusstudent, Oslo

BESTE TIPS | Orienter deg ved å gå på utstillinger, lese kunstmagasiner og se filmer. Kontakt kunstnerne du fatter interesse for, ikke bare med intensjon om å kjøpe, men også for å gjøre seg kjent med hvordan kunstnere har det og arbeider. I tillegg bør man spare opp til et større beløp, slik at man får kjøpt et større verk. Hos unge kunstnere derimot, for eksempel unge akademistudenter, kan man være heldig å få mye kunst for pengene.

FAVORITTKUNSTNERE | Håkon Gullvåg, Unni Askeland, Peter Mohall og Are Blytt.

SISTE KJØP | Are Blytt er en av de to siste kunstnerne jeg har kjøpt av. Jeg så et bilde av ham på Statens 122. kunstutstilling på Kunstnerens Hus og besøkte han i atelieret hvor jeg fant et bilde jeg likte. Jeg var usikker først og det var et kjøp jeg måtte tenke litt over før jeg bestemte meg, men jeg valgte å trigge nysgjerrigheten min.

OLJE. Johan Camilo Alstad Øhren (21) har kunstsamlingen sin hjemme på foreldrenes gård i Vikersund. De fleste av verkene hans er originalverk, olje på lerret. For mens litografene virker så fjerne og kalde bak det harde glasset, formidler originalverkene en helt annen nærhet, synes Øhren.

FOTO: IMAR KVAAL

KLOKERE. Kristian Roland vil satse på en karriere i kunstverdenen: – I første omgang er planen å studere kunsthistorie på Københavns Universitet. Jeg drømmer litt om å åpne et galleri, men i første omgang vil jeg bare beskjeftige meg selv med kunst og bli klokere, sier Roland.

FOTO: SIGURD FANDANGO

FOTO: SIGURD FANDANCO

FAVORITT. Den danske kunstneren Allán Bestle er en av Kristian Rolands absolutte favoritter. – Det er et fullstendig fantastisk verk. De forskjellige materialene i bildet gjør det utrolig energisk og rytmisk. Det er nok derfor min far og jeg falt for det, sier Roland.

KRISTIAN ROLAND, 19 ÅR

Skoleelev
Vamdrup, Danmark

BESTE TIPS | Kjøp aldri for investeringens skyld. Hold et øye med på hva som skjer rundt omkring i kunstverdenen. Noen ganger skal man også gi et kunstverk flere sjanser – noen ganger er det de verkene man ikke likte i starten, som man blir mest glad for å ha kjøpt.

FAVORITTKUNSTNERE | Eske Kath, Peter Bonde, Jonathan Meese, Allán Bestle, Anders Brinch og Theis Wendt.

SISTE KJØP | Verk av Sebastian Dacey, fordi jeg synes det var veldig bra! Det er en god rytme i bildet, det er en energi der som er veldig tiltalende. Han lager veldig bra ting med få virkemidler.

» **KULTURELT KICK.** Kristian Roland (19) fra Vamdrup, Danmark, begynte å kjøpe kunst for tre år siden. Han tror mange av de unge kunstentusiastene ønsker å kjøpe kunst med annen motivasjon enn ren kunstglede:

– Å kjøpe kunst er blitt en slags måte å individualisere seg på. Det høres kanskje ut som en klisjé, men jeg kjøper kunst fordi jeg virkelig brenner for det. Det gir meg et skikkelig kick å oppleve god kunst, sier Roland.

Foreløpig har han fem verk i sin egen samling, men Roland får i stor grad slukket kunsttørsten sin gjennom farens kunstsamling, som «er bundet i en stor lidenskap for kunst». Fra den lille byen Vamdrup reiser Roland til Kolding, København og Århus for å holde oversikten på hva som beveger seg på det danske kunstmarkedet.

– Det er en veldig hipsterkultur i kunstverdenen, spesielt i København. Man kan spørre seg om noen av galleriene faktisk har et kunstnerisk prosjekt eller om de prøver å henvende seg til bestemte grupper ved å tilby kunst som er «eksotisk». For meg har det å samle kunst aldri handlet om å realisere meg selv. Det handler om lidenskap, sier Roland.

NÅR COS BLIR KUNST. – Nei, nei, nei! Jeg skal aldri selge noen av bildene mine. Det er jo som å selge sine egne barn! De er en del av livet mitt, sier Cos.

Spørsmålet om kunst som en investering blir raskt avfeid. Kunst skal alltid kjøpes med hjertet, eller som Cos selv sier: «God kunst har ingen pris». Cos vandrer inn i gallerirommene i Sprengel Museum i Hannover sentrum, et museum som bygger på den private samlingen til Dr. Bernhard Sprengel. Det er nettopp det som er planen: Når han bare får nok kunst, når han bare får litt mer å rutte med, skal han åpne sitt eget, stor-slåtte museum: Collection Cos.

Han stopper opp ved en lysinstallasjon av den amerikanske kunstneren Nam June Paik. Han leker med lyset fra spotlykten, lager skygger på det hvite lerretet på veggen. Og det er da det skjer noe i kroppen hans, det er som om han plutselig våkner: Cos tar kontrollen, strener målbevisst ut gjennom neste gallerirom. Han peker i alle retninger mens han spytter ut tyske kunstreferanser i en rasende fart: Otto Piene, Günther Uecker, Max Ernst. Han løper ned en trapp, inn i et rom dedikert Yona Friedman, inn i en av den franske arkitektens strukturer, bestående av blant annet sponplater og klatretau. Tre barn står måpende ved siden av, og betrakter den langstrakte tenåringskroppens elleville iver i klatretauene.

Tilbake i resepsjonen vifter Cos luggen vekk fra pannen.

– Med kunst som åpner for interaksjon, blir man en del av kunstnerens idé. Det er en helt spesiell opplevelse. Du blir en del av selve verket og det er jo utrolig. »

FOTO: JØRN TOMTER

SMAKEN. Anton Cos (17) har pappas hode i kunstsamlingen sin, laget av en av farens tannlegepasienter. – Hva som er virkelig god kunst, er vanskelig å svare på. Noen liker blåbærpai, andre bringebær, men prøv å forklare hvorfor, sier Cos.

» **DEN UNGE KUNSTSAMLERES DILEMMA.** I auksjonshallen til Blomqvist kunsthandel er det endelig tid for favoritten: Bjarne Melgaard skal ut å flørte på det åpne marked. Oppmerksomheten rettes til venstre for podiet, mot det store 2 x 2 meter lerretet i gult, hvitt og svart.

– Bjarne Melgaard, altså. Der starter vi på 360.000 kroner, sier auksjonarius.

Det er helt stille. Ingen hever et øyenbryn.

– Nei, ingen bud? Vi er åpne for andre forslag?

Øhren ruller stetten på vinglasset mellom fingrene.

– Ingen interesse i dag nei, bekrefter auksjonarius.

Salen retter oppmerksomheten mot podiet igjen, mot stilleben og blomsterkvaster.

– Oooo, sier Øhren, om favoritten han nettopp ikke har budt på. Og nummer 167 er auksjonshistorie.

– Jeg får komme tilbake til Høstens moderne, sier Øhren.

Han ser frem til Blomqvists auksjon med moderne kunst, på vei ned trappene fra hallen. Hjemme venter andre utgifter, andre prioriteringer. Og kanskje hadde et Melgaard-maleri på 2 x 2 meter blitt noe stort i Øhrens hybel på Blindern studenthjem.

– Men hvis jeg noen ganger møter Melgaard, da tror jeg at jeg skal spørre om et godt tilbud. Jeg tror jeg tør det. Jeg tror jeg er freidig nok.

Uker senere får Øhren en avtale med Rod Bianco, Bjarne

Melgaard-galleriet, om å være den første som får kjøpe 24 helt ferske trykk fra kunstneren – på nedbetaling.

Å LEVE MED KUNSTEN. I Portland griper Dakota King fatt i den lille Louis Vuitton-vesken sin og setter seg i baksetet på mors suv for å spise middag ved eksklusive Multnomah Athletic Club (MAC), Portlands eneste private sportsklubb.

– Vi har nok bestemt oss for å sette ned foten ved blue chip-kunst, sier moren, med henvisning til investering i verk av kanoniserte kunstnere som Cezanne, van Gogh og Koons.

Pris har sjelden vært et tema i familien King: Moren frykter at kunnskap om kostnader skal påvirke datterens naturlige, organiske smak.

– Jeg kommer nok til å gi henne et kunstbudsjett om kort tid. Jeg har hørt at det er vanlig å gi barna et budsjett i ellevetolvårsalderen, sier mor, som planlegger å sette en grense på rundt 320.000 kroner årlig.

Men enn så lenge får datteren fritt velge kunst – med hjerter og et åpent barnesinn:

– Jeg kjøper ikke kunstverk fordi de kan stige i verdi, forteller Dakota King.

– Jeg plukker ut det jeg liker, som mamma pleier å si til meg: Man må kunne leve sammen med kunsten sin. **D2** kristiane.larssen@dn.no

↑ **ANTON COS, 17 ÅR**
Skoleelev, Hannover, Tyskland

BESTE TIPS | Spør deg selv hvorfor du vil kjøpe kunst. Finn ut mest mulig om kunstneren. Les kunstmagasiner, gå på utstillinger og auksjoner, og hold deg oppdatert på kunstmarkedet og prisutviklingen. Spør om råd fra en ekspert, eller spør bare meg.

FAVORITTKUNSTNERE | Ernst Mollenhauer, Max Peiffer Watenphul, Pierre Vuitton, Jacques Soisson, Werner Berges, Severo Amador, Otto of Faber du Faur, Mark Tobey, Károly Markó og Marcel Janco.

SISTE KJØP | Verk av Ernst Mollenhauer, fordi: Det er det mest uttrykksfulle og ekspresjonistiske maleriet jeg noen gang har sett. I tillegg et sjeldent tresnitt av Max Peiffer Watenphul.